

د افغانستان اسلامي جمهوريت

د تخنیکي او مسلکي زده کړو خپلواکه اداره

د پکتیا د تخنیکي او مسلکي زده کړو آمریت

د پکتیا کثیرالرشتوي انستیتیوت

د کمپیوټر سائنس خانګه

Windows 7

استاد : احمدولي "نوا"

د محصيل نوم : _____

صنف : اول

سمستر : دوهم

کال ----- ۱۳۹۹ هـ ش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Computer

کمپیوټر هغه بریښنايز ماشین دی چی د هغه په واسطه باندی بانکی او دفتری کارونه سرته رسوو. او یا هغه بریښنايز ماشین دی چی موږ معلومات ورکوو په هغو معلوماتو باندی عملیه اجرا کوی او بیرته موږ ته نتیجه په لاسره راکوی. یا په بل ډول کمپیوټر د Compute له کلمی څخه اخستل شوی دی چی د شمیرلو په معنا دی او د محاسبی لپاره استفاده کیږی.

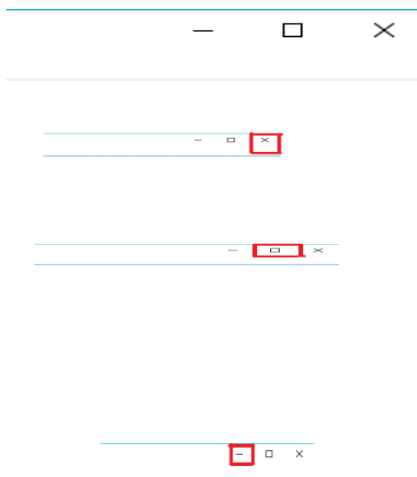
Windows

دا د کمپیوټر روح دی او بغیر له Windows څخه کمپیوټر د استفادی وړ نه دی. یعنې په لنډ ډول باندې داسې ویلي شو چې windows هغه پروگرام یا سافټویر چې کمپیوټر ته د کار کولو وړتیا ور په برخه کوي. چی په ترتیب سره یی په لاندی ډول باندی واضح کوو.

Notepad

دا یو ډیر عادی پروگرام دی چی د لیکلو لپاره استفاده کیږی. د راخلاصولو طریقه یی په لاندی ډول دی.

- start->All program->Accessories-> Notepad
- Start-> Search->Notepad
- Start-> Run-> Notepad

Caption or control button

- Close button: پروگرام بندوی

- Restore down and

- Maximize button

Minimize button ټوله صفحه د Taskbar بټنۍ ته راټولوی

- Title bar په ټوله صفحه کې له لوړ طرف څخه اولنۍ پټې ته ویل کېږي.
- Menu bar دوهمۍ پټې ته ویل کېږي.
- Working area هغه ځای دی چې موږ لیکل پکې کوو.
- Cursor هغه علامه دی چې په Working area کې زموږ موقیعت ښی.
- نوې لین ته په Enter سره ښکته کېږو.
- Scroll bar هغه علامه دی چې صفحه ښکته او پورته بیایي چې عمودی ته Vertical scrollbar ویل کېږي او افقی ته Horizontal scrollbar ویل کېږي.

کله چې موږ یو فایل ذخیره کوو نو ددی لپاره File menu ته ځو او په Save باندې کلیک کوو چې په دی ځای کې باید درې خبرې په نظر کې ونیسو.

1. د فایل د ذخیره کولو لپاره ځای مشخصوو.

2. نوم ورته مشخصوو.

3. په Save بټن باندې کلیک کوو.

هر کله چې وغواړو ذخیره شوی فایل راخلاص کړو نو په لاندې طریقو سره یی راخلاصوو.

➤ په فایل باندې Right click کوو او د Open بټن و هوو.

➤ په فایل باندې Double کلیک کوو.

➤ فایل ته ځو په Open باندې کلیک کوو.

File menu: فایل دوسیې ته ویل کېږي او په دی مینو کې لاندې فرعي مینوگانۍ موجودې دي .

نوټ : هغه فرعی مینوګانی چی نقطی (...)لری هغه په ځان کې نوری فرعی مینوګانی هم لری.

شماره	مینو	Shortcut	تشریح
1	New	Ctrl+N	د نوی صفحی د راخلاصولو لپاره استفاده کیږی.
2	Open...	Ctrl+O	د ذخیره شوی فایل د راخلاصولو لپاره استفاده کیږی.
3	Save	Ctrl+S	د یوه فایل د ذخیره کولو لپاره استفاده کیږی.
4	Save ... as		یو فایل په څو نومونو او څو ځایونو کې د ذخیره کولو لپاره استفاده کیږی.
5	Page setup...		په دی مینو کې موږ کمپیوتر په دی باندی پوهو چی موږ کوم ډول پرنتډر غواړو او د کوم سایز کاغذ څخه استفاده کوو او نوری فرعی مینوګانی هم لری • Size د کاغذ سایز او اندازه ورته مشخصوو. • Source پرنتډر کاغذ له کوم ځای څخه باید راواخلي. • Tray د پرنتډر هغه ځای دی چی کاغذ پکی ایښودل کیږی. • Orientation په دی کې موږ دا مشخصوو چی په کاغذ باندی لیکنه په عمودی او که په افقی ډول باندی چاپ شی. عمودی Portrait افقی Land scape • Margin د صفحی هر طرف ته خالی ځای پرینودلو ته ویل کیږی • Preview صفحه راته ښی.

6	Print...	Ctrl+P	د یوې لیکنې یا یوه لیکل شوي فایل د پرېنټ کولو لپاره استعمالېږي دا مینو لاندې څو فرعي مینوګانې لري • Select Printer د پرېنټر انتخابول. • Page range څومره صفحې چاپ کوي. • All ټولې چاپوي. • Selection انتخاب شوي صفحې چاپ کوي. • Current page هغه صفحه چاپ کوي چې اوس پکې ولاړ یو. • Pages ددې په واسطه موږ مختلفې صفحې چاپ کولی شو لکه ۱،۲،۱۰،۱۵،۲۰ او داسې نور. • Number of copies څو واری یې چاپوي. • Collate ددې په فعالولو سره د کاپي په اندازه باندې په منظم ډول له اول څخه تر اخیرې پورې چاپ کیږي. او که چیرې غیر فعال وي بیا لومړۍ اوله صفحه د کاپي په اندازه سره چاپوي بیا دوهمه همداسې تر اخیرې پورې. • Print to file دا داسې کار کوي لکه save as یعنې کوم فایل ته یې ور پرېنټ کړو.
---	----------	--------	---

			• Preference دا دی په خاطر نه ویل کیږی چی په دی کې د پرنتر setting کیږی او د هر پرنتر setting مختلف وی. • Find printer ددی لپاره استفاده کیږی چی په نیتورک کې شیر شوی پرنتر راته پیدا کړی.
7	Exit		له صفحی څخه مو وباسی.

Notepad button دا د صفحی په کونج کې موقیعت لری او لاندی بټنی پکی موجودی دی.

- Restore داسی کار کوی لکه Maximize
- Move غواړو چی پروګرام هری خواته د غشو په واسطه باندی یوسو.
- Size د صفحی اندازه د غشو په واسطه باندی کمولی او زیاتولی شو.

Edit Menu: Edit تغیر کولو ته ویل کیږی. دا مینو لاندی فرعی مینوګانی لری.

شماره	مینو	Shortcut	تشریح
1	Undo	Ctrl+Z	لیکل بیرته خپل لومړنی حالت ته وړی.
2	Cut	Ctrl+X	انتخاب شوی لیکنه په مکمل ډول له هغه ځای څخه لیری کوی.
3	Copy	Ctrl+C	د انتخاب شوی لیکنی څخه یوه کاپی اخلی.
4	Past	Ctrl+V	Cut او Copy شوی لیکنه په بل ځای کې اچوی.
5	Delete	Del	انتخاب شوی لیکنه له منځه څخه وړی.
6	Find...	Ctrl+F	په ډیره لیکنه کې د مشخصی لیکنی او لغات د پیدا کولو لپاره استعمالیږی. او لاندی فرعی مینوګانی پکی موجودی دی.

			• Find with په دی کې مشخصه لیکنه او لغات ورته لیکو. • Direction up له همدی لغات څخه یی پورته پیدا کوی. Direction Down له همدی لغات څخه یی ښکته پیدا کوی. • Match case د غټو او کوچینوی تورو د مقایسه کولو لپاره استعمالیږی.
7	Find next	F3	په لیکنه کې ورپسی لیکنه پیدا کوی.
8	Replace	Ctrl+H	یو لغات په بل لغات باندی بدلوي ددی په داخل کې لاندی مینوگانی موجودی دی. • Find with هغه لغات لیکو پکی لیکو چی موږ یی تغیرکوو. • Replace with دلته هغه لغات لیکو چی موږ غواړو د بل لغات پر ځای یی ولیکو. • Find next دا یی پیدا کوی. • Replace دا یی په هغه ځای لیکي. • Replace all په لیکنه کې د ټولو لغاتو پر ځای یی لیکي. • Match case د غټو او کوچینیو تورو مقایسه کوی.
9	Go to...	Ctrl+G	دا په اتومات ډول غیر فعال وی د فعالولو لپاره یی په Format menu کې Word wrap غیر فعالوو او ددی لپاره استفاده کیږی چی په لیکنه کې له یوی کرښی څخه بلی کرښی ته لاړ شو.
10	Select all	Ctrl+A	په صفحه کې ټوله لیکنه او معلومات انتخابوی.

11	Time/Date	F5	د لیکنی په پای کې د کمپیوتر د Time او Date د لیکلو لپاره استفاده کېږی.
----	-----------	----	--

❖ **Format menu:** د رنگ او ستایل ورکولو لپاره استفاده کېږی. او لاندی مینوګانی لری.

شماره	مینو	تشریح
1	Word wrap	ددی menu په فعالولو سره لیکنه په صفحه کې په عمودی ډول رابنکته کېږی او چی کله غیر فعاله وی بیا لیکنه په صفحه کې په افقی ډول ځی.
2	Font	دا مینو د خط اندازه ښی او لاندی فرعی مینوګانی لری. • Font د خط فونټ راته ښی. • Font style د خط ستایل راته ښی. • Size د خط اندازه راته ښی.

View menu: لیدلو ته ویل کېږی. او لاندی یوه مینو لری

شماره	مینو	تشریح
1	Status bar	په اتومات ډول غیر فعاله وی خو د فعالولو لپاره یی Word wrap غیر فعالوو او دا راته ښی چی کرسر په لین او په کوم کالم کې دی.

Help Menu کومک ته ویل کېږي او لاندې مینوګانې لري.

شماره	مینو	تشریح
1	View help	په دې باندې کلیک کوو موږ ته زیات لینک را خلاصوی چې په هر کینک کې د Notepad د هرې مینو په باره کې معلومات وی
2	About notepad	د Notepad په باره کې موږ ته معلومات را کوی.

WordPad

دا هم د لیکلو لپاره استفاده کېږي او په لاندې څو طریقو یې موږ را خلاصولی شوو.

1. Start->All program->Accessories->WordPad
2. Start->search->WordPad
3. Start->run->WordPad

په ټوله صفحه کې اولنې پټي ته quick access bar ویل کیږي دوه می پټي ته tab menu ویل کیږي. دریمه پټه چې په هغه کې بټنې ښکارېږي د ribbon په نوم یادېږي. چې دا بیا په څو برخو ویشل شوی دی چې هر یو برخه یې section یا group ویل کیږي. د صفحې په لاندینۍ برخه کې zoom control موقعیت لري. د caption button لاندې د help button دی چې ددی پروګرام په باره کې معلومات پکې لیکل شوی دی.

File Menu دا مینو لاندې فرعي مینوګانې لري.

تشریح	مینو	شماره
د WordPad نوی فایل راخلاصوی.	New	1
د WordPad مخکې ذخیره شوی فایل راخلاصوی.	Open	2
د WordPad فایل ذخیره کوی.	Save	3
د WordPad یو فایل په ډیرو نومونو، ډیرو ځایونو او په ډیرو شکلونو باندې ذخیره کوی لکه notepad او په نورو شکلونو سره.	Save as	4
په دې مینو کې د پرېنټر setting کیږي لاندې فرعي مینوګانې لري. • Paper د کاغذ ډول راته ښیي. • Size د کاغذ اندازه راته ښیي. • Source پرېنټر کاغذ له کوم ځای څخه راواخلي. • Orientation په دې مینو کې د صفحې افقي او عمودي ډول ورته انتخابوو. • Print page number ددی مینو په انتخاب سره د صفحو نمبرې چاپ کیږي.	Page setup	5
دا مینو لاندې فرعي مینوګانې لري.	Print	6

		• Print داسی دی لکه دی notepad او یوازی یی pages انتخابیری. • Quick print که چیری د پرنتر setting مخکی له مخکی برابر وی نو په دی مینو باندی کلیک کوو او لیکنه پرنټ کیری. • Print preview د چاپ څخه مخکی د خط کتل چی څنگه ښکاریری.
7	Send in email	لیکل په ایمیل باندی استول خو ددی کار د ترسره کولو لپاره MS Outlook ته ضرورت دی.
8	About WordPad	About WordPad ددی پروګرام په باره کې معلومات دی پکی.
9	Exit	په دی سره له پروګرام څخه وځو.
10	Recent Document	دا هغه فایلونه راته ښی چی موږ په همدی پروګرام کې راخلاص کړی وی.

Cut :: معلومات په مکمل ډول باندی له یوه ځای څخه بل ځای ته انتقالول.

Copy :: د انتخاب شوو معلوماتو څخه یوه کافي اخلی.

په Font section کې موږ د انتخاب شوی لیکنی فونټ زیاتولی شو، سایز یی زیاتولی شو، رنګ یی
 تغیر کولی شو، bold کولی شو، italic کولی یی شو، توان ته یی وړلی شو، قاعدی ته یی وړلی شو، د
 خط لاندی کرښه ورکولی شو، د خط په اندازه باندی صفحی ته رنګ ورکولی شو او د خط پر سر
 باندی هم کرښه ایستلی شو.

په paragraph section کې د خط لیکل له ښی طرف څخه شروع کول، د خط لیکل له چپ طرف څخه شروع کول، justify کول، په ډیره لیکنه کې یو پراګراف منځ او شاته وړلی شو، د لیست جوړولو لپاره کار ورڅخه اخستلی شو، د لیستونو تر منځ د فاصلو زیاتولی او کمولی شو.

- Past menu :: په عادی ډول باندی Past کولو لپاره استفاده کیږی. او لاندی مینوګانی لری.

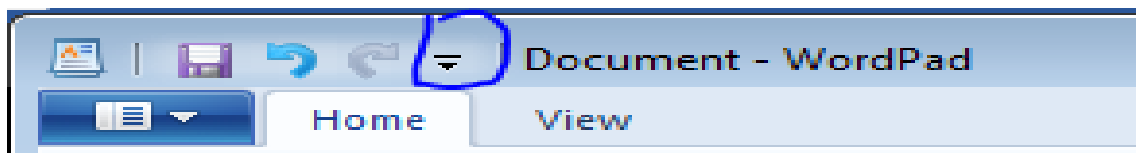
تشریح	نوم	شماره
په عادی ډول باندی Past کوی.	Past	1
د MS word په شکل یی past کوی خو په منځ کې یی کلیک نه کیږی.	Microsoft word document	2
یوه لیکنه د عکس په شکل راوړی.	Picture	3
لیکنه د WordPad په شکل راوړی.	Rich text	4
د لیکلو ستایل او رنگ د past کولو په وخت کې ختموی.	Unformatted text	5
د MS Word او د WordPad تر منځ اړیکه جوړوی.	Past link	6
د Icon په شکل یی راوړی.	Display icon	7

- Paragraph button :: ددی بټن په داخل کې موږ کولی شو چی په یوه لیکنه کې یو پراګراف منځ او شاته یوسو او یا یو لین منځ او بل شاته وړلی شو د لینونو په منځ کې فاصله زیاتولی او کمولی شو د خط د کرښی له ښی، چپ او منځ څخه شروع کولی شو.
- ♦ Tabs :: دا د Paragraph button په داخل کې دی او د فهرست جوړولو لپاره استفاده کیږی. طریقه یی داسی دی چی په Tabs stop position کې د صفحی د خط کش په اندازه باندی عدد ورکوو چی په صفحه کې د خط کش اندازه څومره وی په هغه اندازه باندی عدد هم ورکوو او د OK بټن وهوو ورسته چی موږ فهرست جوړو نو چی

کله عنوان ولیکو او د Tabs ټین وهوو د ورکړل شوو عددنو په اندازه باندې وړاندې ځی چی موږ بیا هلته د صفحې نمبر ورکوو.

- **Picture ::** یوې صفحې ته د عکس اخستلو لپاره استفاده کیږی. په picture باندې کلیک کوو چی په هر فولډر کې موږ عکس اچولی وی هغه فولډر راخلاصوو او عکس انتخابوو عکس بدلولی هم شو او سایز هم د همدې ټین په داخل کې تغیر کولی شو.
- **Paint drawing ::** د همدې ټین په واسطه باندې په WordPad کې pint راخلاصولی شو په Paint کې رسامی کوو او بیرته یی بندوو خو رسامی یی په WordPad کې پاتی کیږی.
- **Date and time ::** د وخت او تاریخ د ستایل لپاره استفاده کیږی.
- **Insert object ::** ددی ټین په کلیک کولو سره چی په کمپیوټر کې هر څومره پروگرامونه انسټال وی هغه راخلاصیږی چی هر ډول کار پکی وکړو WordPad ته یی د عکس یا Object په شکل راوړلی شو. هر کله چی موږ د بل پروگرام لیکل یا عکس په همدې پروگرام کې راخلاص کړو نو Create for file انتخابوو د Brows له لاره هغه لیکنه یا عکس پیدا کوو او را خلاصوو یی په link باندې چی کلیک وکړو اړیکه ورجوړیږی ، او د icon په شکل یی موږ هم راوړلی شو.
- **Find ::** ددی په واسطه باندې په ډیره لیکنه کې موږ یو مشخص لغات پیدا کولی شو او Match case هم ورباندې عملی کولی شو. که چیرې match whole word only انتخاب کړو بیا یوازې هغه لغات پیدا کوی چی موږ ورته لیکي وی او دبل لغات کومه برخه نه وی یعنی یوازې مشخص لغات پیدا کوی.
- **Replace ::** ددی په واسطه باندې موږ د یوه لغات پر ځای باندې بل لغات لیکلی شو په ټوله لیکنه کې یی په یوه وار هم عملی کولی شو او هم یی په جلا جلا ډول عملی کولی شو.
- **View menu ::** په دی مینو کې لاندې کارونه تر سره کولی شو.

- Zoom in رانڊي کول
- Zoom out ليري کول ددي په څنگ چي بل بټن دي د هغه په واسطه باندی یی 100% رانږدی کولی شو.
- Ruler :: که انتخاب وی په صفحه باندی به خط کش ښکارېږي او که انتخاب نه وی بیا به په صفحه باندی خط کش نه ښکارېږي.
- Statas bar :: که انتخاب وی په صفحه باندی به Stats bar ښکارېږي او که انتخاب نه وی بیا به په صفحه باندی stats bar نه ښکارېږي.
- word wrap :: د لیکنی یو او بل طرف ته وتل کنټرولوی.
- ◆ no wrap :: ددی په انتخاب سره به لیکنه یو او بل طرف ته وزی.
- ◆ wrap to window :: کله چی په یوه صفحه کې لیکنه د window اندازی ته رسېږي نو رانښکته کیږي دی.
- ◆ warp to ruler :: د خط کش په اندازه دی لیکل کیږي یو او بل طرف ته د نه وځي.
- Measurement unit :: د خط کش واحدات ښیي لکه , inches, centimeter , pointes

picas

quick access tool bar :: هغه بټنی پکی اچوو چی موږ یی زیاتی استفاده کوو لکه save , undo او داسی نوری. د بټن د اضافه کولو طریقه یی داسی دی چی په باندی کلیک کوو چی هر بټن مږ خو باندی ښ وی هغه انتخابوو او کومی بټنی چی له دی ځایه څخه نه وړل کیږي په هغه باندی right click کوو او add وهو د لیری کولو لپاره په بټن باندی کلیک کوو او Remove بټن باندی زور

کوو

Show below the ribbon په دی باندی کلیک وکړو د ribbon څخه یی لاندی راوړی او په minimize the ribbon باندی چی کلیک وکړو ribbon پټوي.

Paint Programs

دا پروگرام د رسامی ، په عکسونو باندی د لیکلو او تبدیلی لپاره استفاده کیږی. یا هغه پروگرام دی چی د رسامی لپاره ابتدایی کارونه پکی تر سره کوو. او په لاندی دریو طریقو سره یی موږ راخلاصولی شو.

- Start menu → all programs → accessories → paint
- Start menu → search → MS paint
- Start menu → run → MS paint

په دی پروگرام کې لاندی مینوگانی موجودی دی.

- New :: د نوی صفحی د راخلاصولو لپاره استفاده کیږی.
- Open :: د مخکنی ذخیره شوی فایل د راخلاصولو لپاره استفاده کیږی.
- Save :: د فایل د ذخیره کولو لپاره استفاده کیږی.
- Save as :: یو عکس په ډیرو ځایونو ډیرو نومونو او ډیرو شکلونو سره ذخیره کولی شو.
- Print :: د عکس د پرینت کولو لپاره استفاده کیږی.
- ♦ Page setup :: له دی ځای څخه د کاغذ سرچینه ، د کاغذ اندازه ورته مشخصوو. د کاغذ افقی او عمودی ډول هم ورته مشخصوو همدارنگه margin یی ورته انتخابوو چی عکس د صفحی په پاس سر کې وی ، په لاندی طرف کې او که د صفحی په منځ کې د وی.
- Fit to ددی لپاره استفاده کیږی چی یو عکس په یوه صفحہ کې وی او یادی دوه صفحو کې راشی.
- ♦ Print preview :: په دی افشن کې عکس مخکی گورو چی په پرینت کولو سره به عکس د کاغذ پر مخ څنگه بنکاریری.
- From scanner or camera :: دا سی کار کوی لکه open دا افشن د scanner او camera په وصل کولو سره فعاله کیږی. خو دا به Digital وی.

- Send on email :: ددی په واسطه سره د MS outlook په فعالو سره یو عکس انتقالولی شو.
- Sat as desktop background :: جوړ شوی عکس په ډیسکټاپ باندی لګولی شو.
- Fill :: ټوله صفحه دی ور باندی ډکه وی.
- Tile :: یو عکس دی څو ځله په یوه صفحه کې راشی.
- Center :: عکس دی صفحی په داخل کې راشی.
- Properties :: د صفحی جګوالی ، پلنوالی ، د صفحی ساده او رنگه بنودل له همدی ځایه څخه کیږی.
- About paint د Paint په باره کې معلومات پکی دی.
- Exit :: ددی بټنی په وهلو سره له صفحی څخه وځوو.
- Recent picture :: هغه عکسونه چی موږ را خلاص کړی وی هغه په همدی ځای کې وی.
- د انتخاب لپاره له select څخه استفاده کوو هغه مستطیل په شکل سره کوو ورسته یی cut , copy او past کوو هر کله چی موږ وغواړو په خپله خوښه باندی انتخاب وکړو نو بیا د free-from-selection څخه استفاده کوو.
- Invest selection :: کله چی دا افشن انتخاب کړو په عکس چی موږ کوم ځای انتخاب کړو هغه به نوی انتخاب شوی هغه پاتی ځای به انتخاب شوی وی.
- Crop :: له یوه عکس څخه بل منظم عکس د جوړولو لپاره استعمالیږی. یا له یوه عکس څخه د اضافی شیانو دلیری کولو لپاره استعمالیږی.
- Resize :: ددی په انتخاب سره د عکس سایز د فیصدی او pixels په اندازه سره کمولی او زیاتولی شوو افقی او عمودی یی په اتومات ډول سره کمیری او زیاتیږی. که چیری یی موږ داسی نه غواړو یعنی یوازی عمودی یا افقی دی کم یا زیات شی maintain a spectator څخه مارک لیری کوو. عکس په افقی او عمودی ډول د زاویی په اندازه یوی او بلی خواته څرخولی شو.
- Rotate :: د عکس تاتوالی یو بلی خواته کوی. د 180 او flip vertical دا فرق دی چی په یوه اندازه تاویږی خو مخ یی یوی او بلی خواته وی flip horizontal بڼی طرف چپ او چپ طرف شی ته وری.
- Cut :: cut دا دوه وظیفی لری.

- ◆ که په یوه عکس کې مو کوم ځای نه وی خوېش هغه انتخابوو او cut و هو هغه ځای له منځه څخه وړی.
- ◆ که چیرې موږ یو څه اندازه لیکنه کړی وی او له موږ څخه ګډه وډه شی موږ غواړو چې هغه برابره کړو نو د cut په واسطه باندې یې له یوه ځای څخه بل ځای ته په اسانۍ سره وړلې شو.
- Copy :: کله چې موږ یو څه اندازه لیکنه وکړو غواړو چې څو ځایه یې انتقال کړو الیکنه انتخابوو او په خپل ځای هم پاتې شی نو هغه لیکنه انتخابوو او په Copy باندې کلیک کوو او څو ځای چې موږ غواړو انتقالولی یې شو.
- Selection :: موږ په څو ډوله باندې یوه لیکنه او یا عکس انتخابولی شو.
- ◆ Rectangular selection :: که د موږ په خپله لیکنه او یا رسامۍ کې کوم ځای خوېش نه وی موږ هغه انتخابوو او ورسته یې cut , copy او delete کولی شو.
- ◆ Tree-from selection :: په خپله خوېنه سره په لیکنه یا عکس کې انتخاب کوو.
- ◆ Select all :: ددی په واسطه سره کولی شو چې په یوه صفحه کې څومره لیکنه او یا عکسونه وی ټول انتخابولی شو.
- ◆ Invert selection :: ددی افشن په انتخاب سره چې موږ کله دیوی لیکنې او یا رسامۍ انتخاب کوو هغه ساحه چې موږ یې انتخاب کړو او delete کول یې و غواړو هغه به delete کيږي هغه به delete کيږي چې موږ نه وی انتخاب کړی. یعنې دا د عادی selection خلاف کار کوی.
- ❖ Tools section :: په دی مینو کې لاندې شیان موجود دی.
- Panicle :: ددی په واسطه سره موږ کولی شو چې په paint کې رسامۍ وکړو د size له لارې یې اندازه کمولی او زیاتولی شو د brushes په داخل کې مختلف برسونه موجود دی چې د هر یوه رنگونه یې موږ بدلولی شو.
- Eraser :: ددی په واسطه باندې موږ د paint رسامۍ پاکولی شو د size له لارې یې اندازه غټولی او کمولی شو یا یې غټوالی په ++Ctrl سره کوو او کموالی یې په +-Ctrl باندې کوو.
- Fill with color :: ددی په واسطه باندې یوه شکل یا رسم ته رنگ ورکولی شو.
- Magnifier :: ددی په کلیک کولو سره عکس راښکته کيږي.

- **Color picker** :: د یوه عکس څخه داسې رنگ را اخلو چې هغه د paint په رنگو کې نه وي بل عکس یا شکل ته یې ورکوو.
- **Text** :: ددی په انتخاب سره موږ کولی شو چې د عکس د پاسه لیکل وکړو.
- ◆ **Opaque** :: په عکس باندې چې لیکل وشي د هغه بکس رنگ دی سپین وي.
- ◆ **Transparent** :: یوازې نوري د عکس له پاسه ښکاره شي د هغه بکس رنگ د نه معلومیري چې لیکل پکې کیږي.
- ◆ **Color2** :: د بکس رنگ بدلوي.
- ◆ **Color1** د لیکلو رنگ بدلوي.
- **Outline** :: په دی کې موږ د عکس د کرښو رنګونه بدلولي شو.
- **Fill** :: په دی سره موږ د عکس د background رنگ بدلولي شو.
- **Edit color** :: ددی په واسطه باندې موږ د خپلې خوښې وړ رنگ جوړولی شو.
- ❖ **View menu** :: په دی کې لاندې مینوګانې شاملې دي.
- **Zoom in** :: عکس را نږدې کوي.
- **Zoom out** :: عکس لیري کوي.
- **Ruler** :: ددی په انتخاب سره د صفحې په سر باندې خط کش ښکاره کیږي.
- **Grid line** :: په صفحه باندې کوچیني کوچیني ځاني وباسي.
- **Stats bar** :: په انتخاب سره یې stats bar ښکاره کیږي.
- **Full screen** :: عکس دی په مکمل سکرین باندې ښکاره شي.
- **Thumbnail** :: عکس غټ خو غواړو چې کوچیني یې ووينو.

Right click

په دی کې لاندې مینوګانې شاملې دي.

- **View** :: لیدلو ته ویل کیږي یعنی د Desktop Icon په څو ډوله ښودلې شي لکه small icon , medium icon , large icon
- ◆ **Auto arrange icons** :: ددی په انتخاب سره icon په اتومات ډول ترتیبېږي icon ورسته او مخته ځي خو غیر منځ نه پاتی کیږي.

- ◆ Align icon to grids :: ددی په انتخاب سره icon په افقی او عمودی ډول سره ترتیبېږي او یو د بل د پاسه نه راځي
- ◆ Show desktop icon :: که چیرې موږ وغواړو چې په desktop باندې icon پټ کړو نو بیا دا افشن غیر فعالوو.
- ◆ Show desktop gadgets :: له desktop څخه gadgets پټووی
- Sort :: ترتیبولو ته ویل کېږي یعنې په desktop باندې دې icon له A→Z پورې او یا له Z→A پورې دې ترتیب وی.
- ◆ Name :: د desktop icon د الفبا تورو په ترتیب باندې ترتیب شی چې د سیستم icon ځانته ترتیب شی فولډر یې ځانته ترتیب شی او فایلونه یې ځانته ترتیب شی . چې په دوهم کلیک سره دا ترتیب سرچپه کېږي.
- ◆ Size :: د سایز په اندازه دې ترتیب شی یعنې چې د کوم Icon اندازه زیاته وي هغه دې د Desktop سرته یوړل شی.
- ◆ Item type :: په قیسم سره ترتیبول یعنې د هر پروګرام فایلونه د یو په بل پسې ترتیب شی.
- ◆ Date modified :: د تاریخ په نظر کې نیولو سره دې ترتیب شی یعنې نوی icon به د صفحې په سر کې وي.
- Refresh :: ددی په کلیک سره سیستم تازه کېږي او یا هم F5 بټن سره تازه کېږي.
- Past :: د فایلونو او فولډرونو له یو ځای څخه بل ځای ته د وړلو لپاره استفاده کېږي.
- Past shortcut :: عکس دی نه رواړی یوازي shortcut یې رواړی.
- Undo copy :: کومه Copt دی چې کړې وه هغه له منځه یوسه

Graphics properties او graphics option موږ ځکه نه وایو چی د سکرین د رنگونو setting دی او دا د کمپنی لخوا څخه په صحیح ډول سره راغلی دی بل دلیل یی د نه ویلو دادی چی دا د هر کمپیوتر لپاره جلا جلا وی او ددو یا څو کمپیوترونو لپاره یو ډول نه وی.

• Screen resolution :: دا ددی لپاره استعمالیری چی کله موږ کمپیوتر ته windows وکړو

اکثره وخت صفحه نیایی ښکاریری نو بیا یی موږ له همدی ځای څخه برابرولی شو.

• New :: ددی په واسطه سره موږ نوی فولډرونه یا د هغو پرگرامونو لپاره چی زموږ په کمپیوتر

کې انستال وی نوی فایلونه جوړولی شو.

◆ Folder ددی په واسطه باندی موږ نوی فولډرونه جوړولی شو.

◆ Shortcut :: ددی په واسطه سره موږ یوه فایل ته اړیکه جوړو چی بیا په هغه اړیکه باندی

کلیک وکړو د Browser له لاری فایل انتخابیری او راخلاصیری.

د یوه فولډر د پټولو لپاره لاندی عملیه اجرا کوو.

Folder right click → properties → mark the hidden option → apply → ok

کله چی یو فولډر پټ کړو بیرته د ښکاره کولو لپاره یی لاندی مرحلی په نظر کې نیسو.

Tools → folder option → view → show → apply → ok

• Personalize :: د کمپیوتر د سکرین د عکس بدلولو لپاره استعمالیری هغه عکسونه چی موږ ورته

انتخاب کړی وی په ترتیب سره بدلیری. د عکس د بذلیدو وخت هم موږ ورته انتخابوو د shuffle

په انتخاب سره یی عکسونه په غیر ترتیب سره بدلیری. که وغواړو چی یوازی ساده رنگ دی وی

نو بیا picture location ته ځو او soled color انتخابوو له دی څخه ورسته د خپلی خوښی

وړ رنگ انتخابوو. که وغواړو چی خپل عکسونه ور باندی ولگوو بیا picture library انتخابوو

د browse له لاری هغه فولډر ته ځو چی زموږ عکسونه پکی وی

- Windows color :: له دی ځای څخه د وینډوز رنګونه انتخابولی شو.
- Sounds :: د کمپیوتر هر کار چی ترسره کیږی د هغه لپاره ځانګړی اوازونه وی هغه اوازونه له همدی ځای څخه انتخابولی شو.
- Chand desktop icon :: له دی ځای څخه د کمپیوتر د سکرین ځینی icon لکه PC , user network , او داسی نور راوړلی شو. په change icon کې د سکرین د icons شکلونه بدلولی شو. په restore default باندی چی کلیک وکړو بیرته icon خپل اولنی حالت ته راځی.
- Ease of access center :: ددی په کلیک سره لاندی افشن راخلاصیږی.
- ◆ Start magnifier :: په دی سره سکرین را نږدی کیږی.
- ◆ Start on-screen keyboard :: په دی سره کیبورډ راخلاصیږی.
- Screen saver :: چی کمپیوتر سره څوک غرض ونه کړی نو داسکرین saver ور باندی apply کړو چی وخت یی موږ ورته مشخصوو. د on resume display logon screen چی مارک کړو موږ logon سکرین ته بیایی د خپلو عکسونو د انتخابولولپاره setting ته ځو او د brows له لاری خپل عکسونه ور ته انتخابوو که وغواړو چی خپل نوم یا بل څه پکی ولیکو بیا T3D text انتخابوو setting ته ځو او په custom text کې خپل نوم ورته لیکو ساینز او ستایل هم ورته انتخابولی شو د څرخیدو طرف ، سرعت ، رنګ او یوی خواته انعکاس هم ورته ورکولی شو.
- Taskbar and start menu :: د taskbar , start menu او toolbar لپاره setting دلته کوو.
- ◆ Task bar :: له همدی ځای څخه د task bar setting کوو.
- Lock the taskbar :: ددی په انتخاب سره taskbar lock کیږی له یوه ځای څخه یی بل ځای ته نشو انتقالولی چی کله یی غیر فعال کړو بیا په کلیک سره له یوه ځای څخه بل ځای ته انتقالولی شو.

- Auto-hide taskbar :: ددی په انتخاب سره taskbar په اتومات ډول باندی پتیری چی غیر فعال شی بیا نه پتیری.
- Use small icon :: ددی په مارک کولو سره د taskbar icon کوچینی کیری
- Taskbar location on screen :: له دی ځای څخه موږ د سکرین هری برخي ته taskbar انتقالولی شو.
- Taskbar button :: یو پروګرام چی په taskbar باندی پروت وی او څو واری را خلاص شوی دی هغه د یوه بتن لاندی هم راځی او هر یو جلا جلا هم راځی او یا هم داسی چی کله taskbar ډک شی بیا د یو ځای شی کنه نو جلا جلا دی وی.
- Notification area :: له دی ځای څخه دپه notification area کې ساعت ، نیتورک ، بتری ، د اوازو علامه او action center راوستلی او بندولی شو طریقه یی داسی دی چی په customize باندی کلیک کوو او turn system icon on or off باندی کلیک کوو چی خوښ مو وی on کووی او یایی off کوو په restore default icon behaviors باندی بیرته خپل اصلی حالت ته راځی. Always show icon appear on the taskbar په دی افشن باندی کلیک کوو هغه شیان چی موږ غواړو په notification area کې ښکاره شی هغه On کوو او هغه چی په دی area کې د نه ښکاره کیری هغه off کوو use aero peek to preview the desktop ددی په انتخاب سره د مخت او تاریخ په څنګ کې کوچینی بتن دی هغه چی موس ور نږدی کړو راخلاص شوی پروګرامونه داسی ښکاره کوی لکه ښیښه شاته desktop ورڅخه ښکاریری او په غیر فعالولو سره بیا داسی نه کیری.
- Start menu :: په دی کې customize ته څو هغه icon چی په start menu کې دی هغه په دری ډوله سره ښکاره کولی شو
 - د اړیکي په شکل یی ښکاره کړه

▪ د لیست په شکل یی ښکاره کړه

▪ او هیڅ یی مه ښکاره کوه.

خو ځینی یی بیا یوازی on او off لری لکه Run او داسی نور

• Toolbar :: په دی کې لاندی کارونه تر سره کیږی.

♦ Address :: ددی په فعالول سره د address د search کولو لپاره taskbar نه راوړی.

♦ Desktop :: ددی په فعالولو سره taskbar ته د desktop په نوم باندی افشن راځی

په desktop باندی چی کوم icon , folder او یا نور څه وی ټول راته ښکاره کوی.او

یا هم په taskbar باندی کلیک کوو toolbar ته څو له همدی ځای څخه یی هم راوړلی

شو.

که چیری موږ وغواړو چی څو پروگرامونه په یوه وخت کې راخلاص کړو او ټول په یوه وار په Desktop

باندی ووینو نو په taskbar باندی right click کوو او cascade window باندی کلیک کوو چی دا

یو په بل باندی له پاسه ښکاره کیږی. چی په show window stacked باندی کلیک وکړو بیا ټول

پروگرامونه یو د بل څنګ ته په افقی ډول ښکاره کوی . او چی په show window side by side باندی

کلیک وکړو ټول راخلاص شوی پروگرامونه څنګ په څنګ ښکاره کوی.

• Power option :: په بیطری باندی right click کوو چی د برق د استعمال لپاره دی .

• Balanced (recommended) :: توازن به یی برابر وی ددی په داخل کې change plan

setting ته څو او لاندی کارونه ترسره کوی.

▪ Dime the display :: چی له کمپیوټر سره غرض ونګری د کمپیوټر روښنایی دی په

خپله کمه شی. د بطری او برق دواړو لپاره جلا جلا برابرېږی.

▪ Turn of the display :: کمپیوټر سره چی غرض ونګری کمپیوټر په مکمل ډول باندی

بند کړه.

- Put the computer sleep :: چی له کمپیوټر سره غرض ونګړی کمپیوټر په مکمل ډول بند کړه.
- Start :: په دی کې لاندی مینوګانی موجودی دی.
- Default program :: په دی کې لاندی افشن وجود لری.
- Set your default program :: انټرنیټ د استعمال لپاره د media player او نورو پروګرامونو په default ډول انتخاب لپاره استعمالیږی. ددی لپاره په set this program as default باندی کلیک کوو.
- Device and printer :: هغه آلات راته ښیي چی له کمپیوټر سره له خاج څخه وصل شوی وی.

Control panel

یوه کمپیوټر ټول کنټرول له همدی ځای څخه کیږی. یعنی یو کمپیوټر په مکمل ډول له دی ځای څخه موږ کنټرولولی شو.

- Bitlocker drive encryption :: دا ددی لپاره استفاده کیږی چی د کمپیوټر په یوه drive ته فاسورډ ورکړو د فاسورډ ورکولو طریقه یی داسی دی چی په turn on Bitlocker باندی کلیک کوو use password انتخابوو فاسورډ ورکړو او next وهو. د recovery لپاره یی save کوو او یایی پرنیټ کوو ورسته next وهو. بیا start encryption باندی کلیک کوو که چیری تغیر پکی راولو نو په unlock drive باندی کلیک کوو فاسورډ ورکړو په manage Bitlocker باندی کلیک کوو فاسورډ یی تغیرکولی شو، له منځه څخه یی وړلی شو، smart

card وړاضافه کولی شو، save کولی شو او داسی نور کارونه هم پکی تر سره کولی شو. که چیری په automatically unlock باندی کلیک وکړو بیا چی په همدی user باندی څوک کمپیوټر ته داخل شی Bitlocker په اتومات ډول ورته راخلاصیږی خو که په بل user باندی داخل شی بیا نه ورته راخلاصیږی. د Bitlocker د لیری کولو لپاره په decry drive باندی کلیک کوو او Bitlocker له منځه څخه ځی.

- Desktop gadgets :: ددی په واسطه باندی gadgets په Desktop باندی لگولی شوو.
- Flash player :: ددی لپاره استفاده کیږی چی اکثره وخت که څوک په YouTube کې ویډیوګانی گوری هغه نه play کوی نو بیا دا انسټالوو چی ویډیوګانی play شی.
- Recovery :: که چیری موږ یو پروګرام په خپل کمپیوټر کې انسټال کړو او زموږ کمپیوټر خراب کړی نو ددی لپاره کمپیوټر هغه وخت له ځان سره ساتی چی تغیرات پکی راغلی وی او دا وخت د resto point په نوم یادېږی نو له هغه وخت څخه موږ خپل کمپیوټر بڼه برابرولی شو خپل کمپیوټر recovery کوو طریقه یی داسی دی چی په recovery باندی کلیک کوو open system restore یا هغه وخت چی موږ خپل کمپیوټر هغه وخت ولوو هغه انتخابوو او په next باندی کلیک کوو چی په دی سره به زموږ کمپیوټر restore شی
- Programs and features :: هغه ټول پروګرامونه چی موږ په خپل کمپیوټر کې انسټال کړی و ی همدلته موږ ته ښکارېږی. همدارنګه یو پرګرام له همدی ځای څخه Uninstall کولی شو.
- Folder option :: یو فولډر له همدی ځای څخه ښکاره کولی او پټورلی شو.
- Personalize :: ددی په واسطه باندی د background رنگ تغیر کولی شو.
- Region and language :: له دی ځای څخه یوه ژبه خپل کمپیوټر ته وړاضافه کولی او لیری کولی شو.

◆ Format عددونه چی له ژبی څخه بلې ژبی ته اړو نو په لاندې طریقه یی اړو په setting

addition باندې کلیک کوو په use native digits کې national انتخابوو او په

standard digits کې د پښتو یا دری عددونه ورته انتخابوو.

◆ Keyboard and language :: د ژبی د اضافه کولو لپاره استفاده کېږی د اضافه کولو

طریقه یی داسی دی چی change keyboards ته څو په add باندې کلیک کوو او د

خپلی خوښی وړ ژبه ورته انتخابوو apply او ok وهوو.

● System :: د کمپیوټر د مشخصاتو د کتلو لپاره استفاده کېږی.

● Windows defender :: د هغو پروگرامونو د انسټال مخه نیسی چی زموږ د کمپیوټر windows

خرابوی. لکه ویروسونه او داسی نور.

● Windows firewall :: دا د windows لپاره یو دیوال دی د هغو پروگرامونه چی Microsoft

سره register نه وی هغه انسټال ته نه پرېږدی.

● Mouse :: له دی ځای څخه د موس لپاره setting کولی شو.

◆ Button :: په button configuration کې چی مارک کړو د ښی بټن وظیفه چپ او

د چپ بټن وظیفه ښی بټن ته اوږی.

◆ Double click speed :: په دی سره د Double click سرعت زیاتولی او کمولی

شو.

■ Turn on click lock :: په یوه صفحه باندې چی کلیک وکړی هغه ورپوری نښلی

او هر ځای ته یی انتقالولی شو.

◆ Pointer :: د موس شکلونه ورباندې بدلولی شو چی دا شکلونه په Brows کې ډیر

زیات دی.

■ Pointer shadow :: ددی افشن په enable کولو سره pointer سیوری پیدا

کوی.

- ◆ Pointer option :: د Pointer سرعت له دی ځای څخه زیاتولی او کمولی شو.
- Enhance pointer precision :: ددی په مارک کولو سره د موس حرکت منظمیږي که چیرې مارک نه بیا موس ټوپ، نه وهی.
- Snap to :: ددی په مارک کولو سره به موس خپله د Ok بټن ته ځي.
- Display pointer trail :: ددی په مارک کولو سره چې موس ته حرکت ورکړو څو دانی موسونه به ښکارېږي.
- Hide pointer while typing :: چې کله لیکنه کوو موس دی په خپله باندې پټیږي.
- Show location of pointer when I press control button :: ددی په انتخاب سره چې کله د CTRL بټن ووهو موږ ته د موس موقعیت ښیي.
- Wheel :: په دی سره موږ لیکنه ښکته او پورته وړلی شو.
- The following number of line vertical :: ددی په انتخاب سره موږ ته دا ښیي چې د موس د منځنۍ ګاډۍ په یو ځل اړولو سره دی څو لینه لیکنه اوږي.
- On screen on time :: ددی په انتخاب سره یو صفحه لیکنه اوږي.
- Horizontal :: ددی په انتخاب سره موږ ته دا ښیي چې موس د څو حرفه واوړي.
- Hardware :: په دی سره موږ ته د موس فزیکي حالت معلومیږي.
- Auto play :: ددی لپاره دی چې موږ کمپیوټر ته CD ور واچوو په اتومات ډول دی هغه راته Play کړه.
- Font :: په دی کې د لیکلو ستایل دی کوم چې په کمپیوټر کې انسټال وی له دی ځای څخه یی موږ delete کولی هم شو.
- Display :: ددی په واسطه سره موږ خط یو څه اندازه رانږدی کولی شو.
- Date and time :: په دی مینو کې موږ د خپل کمپیوټر وخت او تاریخ برابرولی شم.

◆ Date and time :: د وخت د برابرولو لپاره باید time zone کابل وټاکو د انتخابولو

لپاره یی change time zone ته ځو او په time zone کې یی انتخابوو

▪ Change date and time :: ته ځو او وخت برابروو

◆ Additional clock :: له دی ځای څخه د مختلفو هیوادنو وختونه کتلی شو.

◆ Internet time :: هرکله چی موږ انټرنیټ ته وصل شو په اتومات ډول باندی باید وخت

برابر شی.

• Keyboard :: په دی کې د کیبورډ setting کولی شو.

◆ Speed :: په دی کې د repeat delay ددی لپاره استفاده کیږی چی د تورو د delete

کولو لپاره چی موږ کله backspace ووهو د تورو د delete کیدو وخت کموی.

▪ Repeat rate :: د Delete کولو وخت د حرفونو تر منځ زیاتوی

▪ Cursor blank rate :: د کرسر د ښوریدو وخت زیاتوی او کموی.

◆ Hardware :: د کیبورډ وخت را ته ښی چی ښه کار کوی او که نه یی کوی.

• Backup and restore :: د ډیټا یا معلوماتو د backup یا copy اخستلو لپاره استفاده کیږی

restore د معلوماتو بیرته را اخستلو لپاره استفاده کیږی.

• Speech recognition :: دا داسی پروگرام دی چی په انگلیسی باندی خبری ورته وکړی هغه

ولیکي.

◆ Text to speech :: چی خبری ورته ولیکو هغه راته تلفظ کوی.

• Windows update :: په دی سره چی windows ته نوی خصوصیات ور اضافه شوی وی

هغه ورسره راځی زموږ windows ته. د بندولو لپاره یی ور باندی کوو او change setting

ته ځو never انتخابوو.

- **User account** :: ددی لپاره استفاده کېږی چی له یوه کمپیوټر څخه څو users کار واخلی. باید هر یو خپل account ولری ددوو او یا څو users تر منځ desktop , download , recent place , Document , picture او videos فولډرونه مختلف وی څو drive یی یو ډول وی.
- ◆ **Manage another user account** :: ددی په واسطه سره نوی user account جوړولی شو بغیر له اول user څخه به نور ټول user standard وی ځکه چی administrator به اولنی وی اودا مکمل اختیارات لری څو standard بیا مکمل اختیارات نلری.
- ◆ **Guest user account** :: هغه account دی چی د یو څوک له سیستم څخه د کم وخت لپاره کار اخلی هغه له دی ډول account څخه استفاده کوی. د یوه user نوم ، فاسورډ ، عکس ، ډول تغیر کولی شو او هم یی په مکمل ډول له منځ خنډولی شو .
- **Parental control** :: موږ چی هر user وغواړو په هغه باندی پالیسی apply کولی شو د on بتن وهو دری واړه پالیسی ور باندی عملی کولو شو لکه د وخت پالیسی ، د ګیمومو پالیسی او د پرګرامونو پالیسی.
- **Switch user** له یوه user څخه بل user ته اوږو په داسی ډول چی پرګرام هم نه بندیری او کمپیوټر هم نه بندیری.
- **Log off** :: user account او پرګرام بندیری څو کمپیوټر نه بندیری
- **Lock** :: د کمپیوټر د lock کولو لپاره استعمالیری څو بندیری نه.
- **Restart** :: ددی استعمال پخوا ډیر زیات وه لکه په windows 98 چی کله به موږ کمپیوټر ته فلش ور واچوه تر هغه به یی کار نه کاوه چی restart شوی به نه وه. همدارنګه موس هم دا کار کاوه.

➤ **Sleep** :: پروګرام بندیری خو کمپیوتر ویده کیږی. چي زیات وخت له کمپیوتر څخه ځو نو کمپیوتر باید sleep کړو چی داسی ښکاره شی لکه بند او هم برق کم مصرف کړی.

➤ **Hibernate** :: دا ډیر مهم دی په عاجل وخت کې استفاده کیږی. ددی سره په کلیک کولو باندی را خلاص شوی پروګرامونه د موقت وخت لپاره save کیږی خو کمپیوتر په مکمل ډول سره نه بندیری چی کله کمپیوتر بیرته روښانه کړو خلاص پروګرامونه موږ ته بیرته ښی.

له توجه څخه مو نړی مننه